
ОБРАЗОВНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ: СТАНДАРДИ И ИЗАЗОВИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ПРОЦЕСУ УСАГЛАШАВАЊА*

УДК 37.014(497.11)(4-672EU)

DOI: <https://doi.org/10.22182/ajp.1312020.3>

Прегледни рад

*Андрејана Лазаревић***

Институт за политичке студије

Сажетак

Као држава која као свој главни спољнополитички циљ има чланство у ЕУ, Република Србија од 2014. године води прегове за чланство у Унији. Тај процес подразумева преговоре који су подељени у 35 поглавља. Једно од два поглавља које је привремено затворено је поглавље 26 које се односи на образовање и културу. Предмет овог рада ће управо бити образовање, и то европско образовање са фокусом на циљеве, стандарде и инструменте европске образовне политике. Други део рада биће посвећено детаљнијој анализи услова садржаних у поглављу 26 које Србија има да испуни у циљу даљег усаглашавања са стандардима ЕУ у области образовања. Последњи део рада приказује степен усклађености образовног система Републике Србије мерен

* Овај рад је настао у оквиру научно-истраживачке делатности Института за политичке студије, коју финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

** andrijana095@gmail.com

индикаторима остваривања напретк у циљевима прокламованим Статешким оквиром Уније у области образовања и обука. Ауторка закључује да је неопходно извршити ревизију постојећег учинка на свим нивоима образовања и посебно радити на унапређену већег степена инклузије и доступности свих нивоа образовања.

Кључне речи: Европска унија, образовна политка ЕУ, претприступни преговори, Поглавље 26, Репубика Србија, стандарди и реформе.

УВОД

Образовање представља врло важну област у процесу конституисања идентитета сваке државе. Значај образовних система се огледа у томе што су они дизајнирани тако да утичу на перцепцију људи о политичкој прошлости (историјски национализам), доприносе променама у подели рада (стручно оспособљавање) и имају значајан утицај на будуће елите друштава (високо образовање) (Walkenhorst 2005, 1). На европском нивоу, значај образовања као области се огледа и у томе што се члан 14 Повеље Европске уније о основним правима дикретно односи на образовање, као европско основно право. Повеља помиње право на образовање, приступ стручном образовању и усавршавању, као и право на образовну беспалтну наставу у школи (Charter of Fundamental Rights of the European Union 2000). То указује на степен значаја који Европска уније придаје образовању као таквом.

Образовна политика делује као међугенерациски преносник политичке културе, као витално средство за стварање друштвене легитимности, промовисање политичке социјализације, развијање демократизације и очување националног идентитета (Walkenhorst 2005, 1). Према томе, као што је приметио Беукел (*Erik Beukel*), сам појам европеизације

образовања изазива забринутост у већини европских земаља, а један од разлога је то што се изједначава са хомогенизацијом образовних система која може значити губитак националног идентитета (Beukel 2001, 126).

Због свега наведеног, иако је од почетка европске интеграција овај процес имао и образовну димензију, државе су ипак одлучиле да надлежност у овој области сачувају за себе, а да Европској унији буде остављена улога координатора и пружиоца подршке активностима држава у овој области.

У наставку рада биће детаљније представљен правни оквир ЕУ којим се регулише област образовања, стратегије, циљеви и инструменти као и приступни процеси имплементације стандарда од стране Републике Србије, као државе кандидата за чланство у Унији.

ПРАВНИ ОКВИР ОБРАЗОВНЕ ПОЛИТИКЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Уговорна основа образовне политике Европске уније садржана је у два уговора, Уговору о Европској унији и Уговору о функционисању Европске уније. Карактеристика оба уговора је да јасно одвајају надлежности држава чланица и Европске уније у области образовања при чему препоруке Европске уније у овој области немају функцију обавезног прописа (TEU 2008, Art. 125), док се због поштовање националне и регионалне културолошке разноликост држава чланица, надлежност за садржај наставе, организацију система образовања и стручног оспособљавања, оставља искључиву надлежност држава чланица (TFEU 2016, Art. 165).

У Уговору о Европској унији истакнути су циљеви који се тичу образовања, а који обухватају развој европске димензије у образовању, подстицањем мобилности и размене ученика, студената и запослених у образовању, подстицање сарадње и размене искустава међу системима образовања – нарочито оних који имају сличне карактеристике, и подстицање развоја учења на даљину (Вушуровић Лазаревић 2017, 45).

Образовна политика ЕУ своје место у Уговору о функционисању ЕУ налази у глави XII *Образовање, стручно*

усавршавање, млади и спорт, у члановима, 165 и 166 (TFEU 2016, Art. 165, Art. 166). Члан 166 се може разумети више као специјални пропис члана 165 (Beker 2019, 231). Посредно, образовање се помиње и у члановима 6, 53 и 153. (TFEU 2016, Art. 6, Art. 53, Art. 153). Члан 165 Уговора о функционисању Уније дефинише циљеве Уније у области образовања:

- развијање европске димензије у образовању, посебно кроз подучавање и ширење језика држава чланица;
- подстицање мобилности студената и наставника, подстицањем, између осталог, академског признавања диплома и периода студија;
- промовисање сарадње између образовних установа;
- развијање размене информација и искустава о питањима која су заједничка образовним системима држава чланица;
- подстицање развоја размене младих и размене социјално-педагошких радника те подстицање учешћа младих у демократском животу Европе;
- подстицање развоја образовања на даљину;
- развијање европске димензије у спорту, промовисањем праведности и отворености у спортским такмичењима и сарадње органа одговорних за спорт и заштиту физичког и моралног интегритета спортиста и спортисткиња, посебно најмлађих спортиста и спортисткиња, а све то уз подстицање сарадње ЕУ и држава чланица са трећим земљама и међунаордним организацијама у области образовања и спорта (TFEU 2016, Art. 165).

Као што смо претходно напоменули, ЕУ нема надлежност у смислу формулисања националних политика у области образовања, она само даје препоруке и настоји да координише активност држава чланица у тој области како би се достигли одређени стандарди у образовању на нивоу ЕУ и осталих заинтересованих страна.

Како су задржале надлежност и области образовања, државе чанице користе отворени методом координације у усклађивању својих образовних политика. Отворени

метод координације (ОМК) је инструмент Европске уније помоћу којег се обезбеђује усаглашавање такозваног „меког законодавства” између држава чланица ЕУ, односно договор о циљевима у образовању и др. областима (Medović 2018, 220). Ова метода омогућава оквир за размену искустава и сарадњу земља чланица, тј. приближавање националних политика, као и дефинисање и остваривање заједничких циљева. Да би се напредак могао мерити и вредновати, дефинисани су квантитативни и квалитативни структурни индикатори и референтне вредности (*benchmarks*), као и модели најбољих пракси (Beker 2019, 232).

Кад је у питању надлежност за политику образовања ЕУ, надлежан је Генерални директорат за образовање и културу (енг. *Directorate General for Education and Culture*) који координира рад држава чланица и пружа им подршку у области развоја образовних политика и културе а све у складу са Стратегијом ЕУ у области образовања и обуке (енг. *Education and Training 2020 Strategy*).

ФАЗЕ У ФОРМИРАЊУ ОБРАЗОВНЕ ПОЛИТИКЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Као што смо претходно напоменули, процес развоја образовне политике Европске уније датира од шездесетих година и самих почетака развоја европске интеграције. Сходно томе, Петер Бекер (*Peter Beker*), позивајући се на Валекнхорста (*Walkenhorst*) развој европске образовне политике дели у 4 етапе:

- *Први кораци у оквиру образовне политике (1951-1973)*

Најраније одлуке и одредбе које су се односиле на образовање, тичале су се стручног оспособљавања и била су најпре поменуте у члану 56 Уговора о оснивању Европске заједнице за угаљ и челик, из 1951. године којим је било предвиђено финансирање мера преквалификације (CSC-T 1951, Art. 56). Нешто касније у Уговору о оснивању Европске економске заједнице, из 1957. године проширен је домет мера стручног оспособљавања. Укључивање члана 128 (Опште смернице за стручно оспособљавање) (ЕЕС-Т 1957, Art. 128)

формално је створило правну основу за питања образовања за која се показало да је врло релевантно у погледу каснијих пресуда Европског суда правде (Walkenhorst 2005, 3).

- *Продубљивање европске образовне политике и први акциони програм (1973-1992).*

Како би се олакшало слободно кретање радника, национални министри образовања у Савету Европске уније усвојили су различите одредбе о међусобном признавању диплома, потврда и других доказа о формалним квалификацијама. Савет министара усвојио је две иницијативе назване образовање са европским садржајима из 1978. (Council of the European Union 1988a: 23–7) и Европска димензија у образовању из 1988 (Council of the European Union 1988a: 19–21) у циљу повећања свести о процесу европских интеграција на нивоу образовања (Walkenhorst 2005, 3). Најважније је да су се у овом периоду министри држава чланица сложили да следе предлоге Комисије о интензивнијој употреби информационе технологије, опште смернице о међусобном признавању диплома и коначно низ програма размене за студенте, наставнике, омладину и стручњаке (*Erasmus, Commett, Lingua, Petra, Tempus*) (Walkenhorst 2005, 4). У овом периоду правне несигурности, када још нису постојале законске основе образовне политике Европски суд правде се појавио као снажан политички актер (Beker 2019, 230), који проширује област примене са стручног образовања и на универзитетско и школско образовање.

- *Међуфаза са новом уговорном основом (1992-2000).*

У овом периоду долази до, по први пут, стварања праве (уговорне) основе за европску образовну политику и укључивањем нових чланова 126 и 127 Уговора о оснивању Европске заједнице док је област општег образовања утемељена у Уговору (Beker 2019, 231). Иако је позициониран у првом или наднационалном стубу (ТЕС), члан 149 јасно ограничава мере у области образовања ЕУ на „допринос развоју квалитетног образовања подстичући сарадњу између држава чланица и, ако је потребно, подржавајући и допуњавајући њихово деловање, потпуно поштујући одговорност држава чланица за садржај

наставе и организацију образовних система и њихову културну и језичку разноликост” (Walkenhorst 2005, 5).

- *Оријентисаност на стратегију из Лисабона – нове методе и нови циљеви (од 2000. године до данас)*

Постоји неколико важних процеса и докумената чије је доношење представило прекретницу у развоју образовне политике али и целе ЕУ.

Процес развоја започет је Болоњском декларацијом а унапређен декларацијама из Копенхагена и Лисабона, све до Стратегије ЕУ у области образовања и обуке из 2009. године која је и сада на снази и која представља кључни документ за све државе чланице и друге које су део европског образовног простора.

Отпочињањем *Болоњског процеса*, европска образовна политика постаје све више економски оријентисана, са циљем повећања стопе запослености, конкурентности и економског успеха Европе. То је процес који је настао у контексту који се може описати трима карактеристикама: европске интеграције, економска стагнација европске привреде крајем 20. века и масификација високог образовања (Spariosu Vodroški 2017, 89).

Болоњски процес је покренут 1999. године усвајањем заједничке декларације министара образовања 29 европских држава¹ у италијанском граду Болоњи 19. јуна 1999. године, када су се потписивањем Болоњске декларације министри држава потписница „обавезали на постизање циљева Декларације“ и у том циљу „учествовање у координацији [својих] политика” (The Bologna Declaration 1999), с циљем стварања европског система високошколског образовања који се заснива на једнаким стандардима и мобилности наставног особља и студената.

Основне компоненте Болоњског процеса су:

- систем високошколског образовања који се састоји из 3 циклуса (основне, мастер и докторске студије),

¹ Аустрија, Белгија, Бугарска, Чешка, Естонија, Данска, Финска, Француска, Немачка, Грчка, Мађарска, Исланд, Ирска, Италија, Летонија, Литванија, Луксембург, Малта, Норвешка, Холандија, Португалија, Пољска, Словачка, Словенија, Румунија, Шведска, Швајцарска, Шпанија и Уједињено Краљевство.

- међусобно признавање вештина и квалификација – кроз европски оквир квалификација, признавање неформалног и информалног образовања, европски образац биографије (енг. *Europass*) и европски систем преноса и акумулације бодова (ЕСПБ), као и

- гаранција квалитета високошколских установа (Medović 2018, 207).

Актере Болоњског процеса данас чини 48 земаља² које имају статус пуноправних чланица и Европска комисија.

На министарској конференцији у Будимпешти и Бечу 2010. године потписана је декларација којом је уостављен европски простор високошколског образовања који чине претходно поменутих 48 држава (Budapest-Vienna Declaration on the European Higher Education Area 2010). Овим је остварен циљ прокламован са почетка Болоњског процеса.

Лисабонском стратегијом, коју је Европски савет усвојио 2000. године, постављен је циљ да ЕУ постане најконкурентнија и најдинамичнија привреда утемељена на знању, способна за одрживи економски раст, с већим могућностима запошљавања, бољим пословима и већом социјалном кохезијом (European Council 2000). Под насловом Нови изазов (*The new challenge*) документ почиње са јасним фокусом на образовање истичући да је Европска унија суочена са изазовима који су резултат глобализације и изазова нове економије усмерене на знање те је неопходно да Унија постави јасан стратешки циљ и договори изазован програм за изградњу инфраструктуре знања, унапређења и иновација (European Council 2000).

Следећи корак у процесу унапређења сарадње у области стручног образовања је покренут 2002. године усвајањем *Декларације из Копенхагена* (Declaration of the European Ministers of Vocational Education and Training, and the European Com-

2 Након потписивања Болоњске декларације јуна 1999. године од стране министара 29 држава, уследила су проширења у таласима. Три таласа проширења су била најзначајнија: 2001. године придружене су 4 земље (Кипар, Хрватска, Лихтенштајн и Турска); 2003. године још 7 земаља (Албанија, Андора, Босна и Херцеговина, Света Столица, Русија, Бивша Југословенска Република Македонија и Србија); 2005. године пет земаља (Јерменија, Грузија, Азербејџан, Молдавија, Украјина). Године 2007. прикључена је Црна Гора (као самостална држава), три године касније Казахстан (2010), а након још пет година Белорусија (2015) (Spariouš Bodroški 2017, 105).

mission 2002) којом је указано на значај заједничког деловања држава чланица с циљем реформе стручног образовања у правцу привлачнијих, инклузивнијих, каријерно усмерених и флексибилних програма (Медовић 2018, 206).

Поред поменутих декларација велики значај имају стратешка документа. Кровни документ ЕУ који се тиче и образовања јесте „Европа 2020 - Европска стратегија паметног, одрживог и инклузивног раста (енг. *Europe 2020 – A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth*) (European Commission 2010, 8). Један од пет циљева се стриктно тиче образовања (циљ бр. 4 – смањити стопу раног напуштања школе на испод 10% са тренутних 15%, уз истовремено повећавање процента становништва са дипломом високошколске установе са 31% на 40%), док се још два додатна циља могу индиректно повезати са образовањем (циљ бр. 1 – подићи стопу запослености популације старости од 20 до 64 године са 69% на 75% кроз већи удео младих, старијих радника и неквалификованих радника и бољу интеграцију легалних миграната; циљ бр.5 – смањити број људи који живе испод линије сиромаштва за 25%) (Lazarević Vušurović 2018, 457).

Стратегија донета 2009. године под називом „Образовање и обука 2020” (енг. *Education and Training*) представља главни стратешки документ у области образовне политике ЕУ. Циљеви прокламовани овом стратегијом су:

- Учините доживотно учење и мобилност реалношћу
- Побољшати квалитет и ефикасност образовања и обуке
- Промовисати једнакости, социјалну кохезију и активног грађанства
- Повећајте креативност и иновације, укључујући предузетништво, на свим нивоима образовања и обуке (Council of the European Union 2009).

Најзначајнији инструменти, односно иницијативе којима ЕУ настоји да постигне наведене циљеве у области образовања и стручног усавршавања су: *Erasmus+*, *Млади у покрету* (енг. *Youth on the move*) *Иницијатива за отварање образовања* (енг. *Opening up Education initiative*), *Иницијатива за редефинисање*

образовања (енг. *The Rethinking Education Initiative*) (Медовић 2018) и др.

За претходно поменуте циљеве развијени су и посебни индикатори за праћење напретка разврстани у 8 области и то:

1. *Рано напуштање школе*: мање од 10% ученика који наштају школу пре завршетка обавезног школовања;
2. *Степен високог образовања*: најмање 40% становништва узраста 30–34 године требало би да има завршено терцијарно образовање;
3. *Рано и предшколско образовање*: најмање 95% деце, узраста од 4 године до старости када започне основно образовање, требало би да учествује у раном и предшколском образовању;
4. *Функционална писменост*: не више од 15% петнаестогодишњака треба да буде слабо остварено у читању, математици и науци;
5. *Стопа запослености недавно дипломираних студената*: 82% популације у доби од 20 до 34 године, које више није у образовању или обуци и успешно је завршило средњошколско образовање, требало би да буде запослено;
6. *Учешће одраслих у целоживотном учењу*: учешће старосне групе од 25 до 64 године у целоживотном учењу (тј. формално или неформално континуирано образовање или обука, укључујући развој вештина у компанији) не би требало да буде мање од 15% годишње;
7. *Мобилност у високом образовању*: најмање 20% високообразованих требало би да има студије или обуку у иностранству, у вредности најмање 15 ЕСПБ или да трајању од најмање три месеца;
8. *Мобилност у стручном образовању*: најмање 6% особа од 18 до 34 година са почетном стручном квалификацијом треба да има неко искуство у иностранству кроз студирање или обуку у трајању најмање 2 недеље (Council of the European Union 2009).

У следећем делу рада биће представљен ниво остварених резултата Републике Србије мерених према претходно наведеним индикаторима.

СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ ОБРАЗОВНИХ ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ: ПОГЛАВЉЕ 26

Преговори о приступању Републике Србије са Европском унијом формално су започели 21. јануара 2014. године. Пре него је отпочела преговре за чланство, Србија је постала део европске образовне политике потписивањем Болоњске декларације 2003. године чиме је уз сада већ 47 држава чланица, постала део онога што и формално 2010. године постаје Европски образовни простор (енг. *European Education Area - EEA*). Уз то, Србија учествује у отвореном методу координације заједно са другим државама.

Србија је до сада отворила укупно 18 поглавља и привремено затворила 2 поглавља. Једно од та две јесте поглавље 26 које обухвата област образовања, обуке, програме за младе и културу, које је Србија отворила 27. фебруара 2017. године и привремено затворила истог дана јер није било мерила за отварање поглавља. Привремено затварање поглавља не значи да су све реформе у овој области спроведене, већ да су иницијани кораци и затечено стање у области образовања у том тренутку били на задовољавајућем нивоу, уз препоруке за даље реформе и достизање стандарда ЕУ у тој области.

Када је у питању правни оквиру у Републици Србији, основна права која се тичу образовања и установа образовања гарантована су Уставом из 2006. године, члановима 71. и 72. (Устав Републике Србије 2006, чл. 71 и чл.72). Поред Устава, област образовања регулисана је законима и прописима. Три глава закона регулишу област образовања у Републици Србији и то Закон о основама система образовања и васпитања (2009), Закон о средњем образовању и васпитању (2013) и Закон о високом образовању (2005), као и стратегијама које су, као и закони, усклађене са европским циљевима и стандардима у области образовања.

Европска унија на годишњем нивоу прати стање у Србији у областима које су обухваћене преговарачким поглављима и о томе подноси Годишње извештаје о напретку. У Извештају Европске комисије за Србију из 2019. године, када је у питању поглавље 26, стоји: „Србија је на добром нивоу припремљености у области образовања и културе. Свеукупно, постигнут је добар напредак. Постигнут је изванредан напредак у побољшању наставних планова и програма, укључујући у предшколском образовању, и успостављању система за национални оквир квалификација (НОК). Врло добар напредак је постигнут у успостављању националне агенције Еразмус+. Србија је добила статус програмске земље и учествује у програму Еразмус+ под истим условима и могућностима као и државе чланице ЕУ од јануара 2019. године. Србија је учествовала у PISA тестирању за 2018. годину и учествоваће у проценама TIMSS, 2019. године, и PIRLS, 2021. године. Како би се побољшао мониторинг квалитета образовања, Србија је ревидирала оквир екстерне евалуације и спровела национално тестирање низа компетенција у предуниверзитетском образовању” (Европска комисија 2019, 92).

Међутим, према поменутом Извештају у наредној години Србија треба нарочито да:

- повећа учешће деце у предшколском васпитању и образовању, нарочито деце из угрожених средина;
- повеже НОК са европским оквиром квалификација и учини да институционална структура буде потпуно функционална;
- искористи могућности које нуди програм Еразмус+ јер сада има статус програмске земље;
- ради на смањењу, и даље високог броја, емигрирања младих, квалификованих људи;
- ради на смањењу степена корупције у образовању које је и даље сектор са високим степеном ризика од корупције, посебно у области високог образовања;
- усвоји Акциони план о инклузивном образовању, који још увек није усвојен (Европска комисија 2019, 92–93).

Ако мало ближе погледамо резултате³ Србије у поређењу са индикаторима којима се мери ниво напретка у остваривању циљева прокламованих Стратегијон ЕУ у области образовања и обуке стање је такво да је стопа превременог напуштања школовања опала на 6,2% 2017. године са претходних 7,4% 2015. године, што је у складу са циљем ЕУ којим је предвиђено да буде мање од 10% оних који напуштају школу у популацији између 18. и 24. године. Оно где Србија стоји лоше јесте стопа целоживотног учења која је даље ниска и износи 4,4%, далеко испод циља ЕУ за 2020. годину који износи најмање 15% одраслих који учествују у целоживотном учењу. Постизање квалификација на терцијарном нивоу за особе старости 30–34 године се споро повећава, достижући 33% у 2019. години, што је испод циља ЕУ од најмање 40%. Ту је и образовање одраслих које је за 2019. износи само 4,3% далеко испод циља Уније од најмање 15% и ниво ЕУ27 који је 10,8%.

Процент запослености (након завршетка школовања у Србији је 66,5% у односу на просек ЕУ27 који је 80.9 док је циљ ЕУ да најмање 82% запослених чине људи са најмање завршеном средњом школом, између 20. и 34. године.

Најлошије резултате бележимо када је у питању индиктор који се тиче функционалне неписмености где је циљ да се има мање од 15% петнаестогодишњака са ниским нивоом читалачке, математичке и научне писмености. Србије у тој области за 2018. годину бележи 37.7% петнаестогодишњака који су функционално неписмени.

Узимајући у обзир препоруке садржане у Извештају Европске комисије из 2019. године и након анализе степена напретка у областима мереним индикаторима према Стратегији ЕУ у области образовања и обуке, долазимо до закључка да је неопходно усмерити посебну пажњу на развијање функционалне писмености, образовања одраслих и њиховог учешћа у целоживотном учењу, што су области који умногоме утичу на ниво запошљивости, побољшања стандарда становништва али и економије и привреде државе у целини.

3 Сви статистички подаци коришћени у овом делу рада су преузети из базе Eurostat (енг. Eurostat), Eurostat, EU Benchmarks: Education and Training 2020, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks>.

ЗАКЉУЧАК

Образовање представља област од посебног значаја за сваку државу јер учествује у формирању њеног идентитета. Из тог разлога су и државе чланице Европске уније од самог почетка европске интеграције настојале да сачувају примарну надлежност у овој области, те је Унији остављена улога координатора и пружаоца подршке активностима држава чланица.

Од почетка развоја образовне политике ЕУ, преко Болоњске декларације, усвајања Стратешког оквира у области образовања и наука, и формирања европског образовног простора, фокус се са политичке димензије образовне политике усмерио на економску димензију. Томе је допринео све убрзанији економски развој Уније, глобализација и тежња Уније да своје образовање и на њему засновану економију учини конкурентнијом.

Трендове ка заокрету фокуса на економску димензију образовања пратила је и Србија у процесу спорвођења реформи и усклађивања своје политике образовања са стандардима европске образовне политике. Иако су формално испуњени сви услови садржани у поглављу 26, што потврђује привремено затварање овог поглавља, Србија ипак има још простора за спровођење реформи ка унапређењу свог система образовања. То даље значи да је неопходно извршити ревизију постојећег утицаја на свим нивоима образовања и посебно радити на унапређењу већег степена инклузије и доступности свих нивоа образовања у циљу побољшања образовне структуре становништва ради бољег позиционирања на тржишту рада и свеукупног развоја привреде, а све у складу са циљевима и стандардима Европске уније.

ЛИТЕРАТУРА

Beker, Peter. 2019. „Образовна политика” U *Evropa od A do Š*, ur. Aleksandra Popović, 229–233. Beograd: Fondacija Konrad Adenauer.

- Beukel, Erik. 2001. Educational Policy: Institutionalization and Multi-Level Governance, In *Explaining change in EU education policy*, Heiko Walkenhorst, 567–587. Department of Government University of Essex UK.
- Bodroški Spariosu, Biljana. 2017. *Univerzitetsko obrazovanje pred stalnim izazovima*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Budapest-Vienna Declaration on the European Higher Education Area, March 12, 2010, https://www.eurashe.eu/library/modernising-phe/EHEA_2010_Budapest-Vienna-Declaration.pdf, Последњи приступ: 01.07.2020.
- Consolidated version of the Treaty on European Union [TEU], OJ C 115, 9.5.2008, p. 13–45.
- Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union [TFEU], OJ C 202, 7.6.2016, p. 1–388.
- Council of the European Communities. 1988a. European Educational Policy Statements Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Council of the European Union. 2002. Declaration of the European Ministers of Vocational Education and Training, and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002, on enhanced European cooperation in vocational education and training — ‘The Copenhagen Declaration’ (Not published in the Official Journal).
- Council of the European Union. 2009. „Council conclusions of 12 May 2009 on strategic framework for European cooperation in the education and training (ET 2020)”. OJ C 119, 28.5.2009, p. 2–10.
- European Commission [EC]. 2010. “Europe 2020 – A European Strategy for smart, sustainable and inclusive growth”. COM (2010) 2020.
- European Council. 2000. Lisbon European Council 23 and 24 March Presidency Conclusion, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/00100-r1.en0.htm, Последњи приступ: 30.06.2020.

- Eurostat. EU Benchmarks: Education and Training 2020. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks>, Последњи приступ: 08.07.2020.
- Lazarević Vušurović, Ana. 2017. „EU Standardi u obrazovanju u Srbiji” U *Evropa za mene*, ur. Dragan R. Simić, Dejan Milenković i Dragan Živojinović, 455–464. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka.
- Charter of Fundamental rights of the European Union 2000. OJ C 326, 26.10.2012, p. 391–407.
- The Bologna Declaration of 19 June 1999: Joint declaration of the European Ministers of Education, https://www.eurashe.eu/library/modernising-phe/Bologna_1999_Bologna-Declaration.pdf, Последњи приступ: 01.07.2020.
- Treaty Establishing the European Economic Community and Related Instruments [ЕЕС Т] 1951. Document 11957E
- Vladimir Medović, ur. 2018. *Pojmovnik EU*. Beograd: Delegacija Evropske unije u Srbiji.
- Walkenhorst, Heiko. 2008. *Explaining change in EU education policy*, *Journal of European Public Policy*, 15:4, 567–587, DOI: 10.1080/13501760801996741.
- Европска комисија. 2019. *Република Србија: Извештај за 2019. годину*. Брисел: Европска комисија.

Andrijana Lazarevic

EDUCATIONAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION: STANDARDS AND CHALLENGES OF THE REPUBLIC OF SERBIA'S ACCESSION PROCESS

Resume

As a country that has EU membership as its main foreign policy goal, the Republic of Serbia has been conducting negotiations for membership in the Union since 2014. This process involves negotiations that are divided into 35 chapters. The chapter that was first temporarily closed on the same day it was opened is Chapter 26, which deals with education and culture. The subject of this paper will be European education with a focus on the phases of development, goals, standards and instruments of European educational policy. The second part of the paper will be dedicated to a more detailed analysis of the conditions contained in Chapter 26 that Serbia has to meet in order to achieve compliance with the standards proclaimed by the EU. The last part of the paper shows the degree of harmonization of the education system of the Republic of Serbia with EU standards in the mentioned area. The author concludes that it is necessary to review the existing performance at all levels of education and especially to work on improving a greater degree of inclusion and accessibility of all levels of education.

Keywords: European Union, EU education policy, pre-accession negotiations, Chapter 26, Republic of Serbia, standards and reforms.

* Овај рад је примљен 18. маја 2020. године, а прихваћен на састанку Редакције 20. јула 2020. године.